

A MEGÚJULÓ ENERGIA HASZNÁLATÁNAK SZABÁLYOZÁSA

- A megújuló energia fogalma: "nem fosszilis megújuló energiaforrásokból származó energia, nevezetesen szélenergia, napenergia (naphő és fotovoltaiikus napenergia) és geotermikus energia, környezeti energia, árapály-, hullám- és az óceánból nyert egyéb energia, vízenergia, biomassza, hulladéklerakó helyeken és szennyvíztisztító telepeken keletkező gázok, továbbá biogázok energiája" ([2018/2001/EU](#)).
- A [2018/2001/EU](#) irányelv közös rendszert hoz létre a megújuló energiaforrásokból származó energia támogatására az egyes ágazatokban. Az irányelv célja:
 - a 2030. évi kötelező uniós cél meghatározása,
 - az önfogyasztás szabályozása,
 - közös szabályrendszer kialakítása a megújuló energia felhasználására a villamos energia, a fűtés-hűtés, valamint a közlekedési ágazatokban ([EUR-Lex 2019](#)).
- Magyarország célkitűzése a Nemzeti Energia- és Klímaterv ([NEKT](#)) szerint 2030-ig a bruttó végső energiafogyasztáson belül 21 százalékos megújuló arány elérése.

Jelen Infojegyzet a [T/15998](#). számú törvényjavaslathoz készült, amely a [2018/2001/EU](#) irányelv által előírt jogharmonizációs kötelezettségeknek tesz eleget. Az Infojegyzet bemutatja a megújuló energia használatának uniós szabályozását, célszámait, eredményeit, valamint a magyar célkitűzések teljesítése érdekében meghirdetett METÁR-tenderek kimenetelét.

A szabályozás történeti áttekintése

Az Európai Unió működéséről szóló szerződés ([EUMSZ](#)) 194. cikke alapján az Unió energiapolitikájának egyik célkitűzése az energiahatékonyság és az energiatakarékosság, valamint az új és a megújuló energiaforrások kifejlesztésének előmozdítása.

A megvalósítás felé tett első lépés a megújuló energiaforrásokról szóló Fehér könyv volt 1997-ben ([COM\(1997\)599 final](#)), amely meghatározta, hogy 2010-re az energiafogyasztás 12 százalékát megújuló energiaforrásokból kell előállítani ([Európai Parlament 2020](#)).

A néhány évvel később megjelent [2001/77/EK](#) irányelv mellékletében már a tagállamokra vonatkozó célszámok is szerepeltek. Ez az irányelv azonban 2009-ben hatályát veszítette, helyette a [2009/28/EK](#) irányelv ([RED I](#)) lépett életbe, amely 2020-ra 20 százalékos megújuló energiaforrás részesedést írt elő az Európai Unió teljes energiafogyasztásából. Ezen kívül meghatározta, hogy a megújuló energiaforrásokból előállított energia közlekedésben felhasznált részaránya 2020-ban legalább 10 százaléka legyen a közlekedési célra felhasznált végső energiafogyasztásnak, valamint kötelező nemzeti célkitűzéseket állapított meg az egyes tagállamok számára ([Tóth – Kulin 2019](#), [2009/28/EK](#)). A RED I jelentette az első mérföldkövet a 2030-ra elérendő üvegházhatásúgáz-kibocsátás 55 százalékos csökkentésére irányuló cél teljesítésében ([COM\(2020\) 952 final](#)).

A RED I irányelvet többször módosították, de 2021. július 21-én hatályát veszti majd a [2018/2001/EU](#) irányelv ([RED II](#)) értelmében, amely 2018. december 24-én lépett hatályba.

A megújuló energiaforrásokból előállított energia használatának előmozdításáról szóló irányelv ([2018/2001/EU](#)) a felülvizsgált energiahatékonysági irányelvvel ([2012/27/EU](#) irányelv, amelyet többek között a [2018/2002/EU](#) irányelv módosított) és az új irányítási rendlettel ([2018/1999/EU](#) rendelet) együtt a „Tiszta energia minden európainak” csomag része ([COM\(2016\) 860 final](#)), melynek célja, hogy az energia szabályozásában új, átfogó szabályozás valósuljon meg 2030-ig ([EUR-Lex 2019](#)).

A CÉLKITŰZÉSEK MEGVALÓSÍTÁSA,
EREDMÉNYEK AZ EURÓPAI UNIÓBAN

További célkitűzések a RED II után

A RED II szerint 2030-ra az Európai Unió teljes bruttó energiafogyasztásának legalább 32 százalékát, valamint a közlekedési ágazat teljes energiafogyasztásának minimum 14 százalékát kell megújuló energiából fedezni. Az Európai Bizottság 2023-ig további jogalkotási javaslatot terjeszt majd elő mindkét célérték növelésére, ha ezt akkor indokoltnak tartja ([2018/2001/EU](#)).

Az éghajlat- és környezetvédelmi kihívások kezelésére létrehozott európai zöld megállapodás ([COM\(2019\) 640 final](#)) szerint a megújuló energiaforrások alapvető szerepet fognak játszani a tiszta energiára való átállás folyamatában.

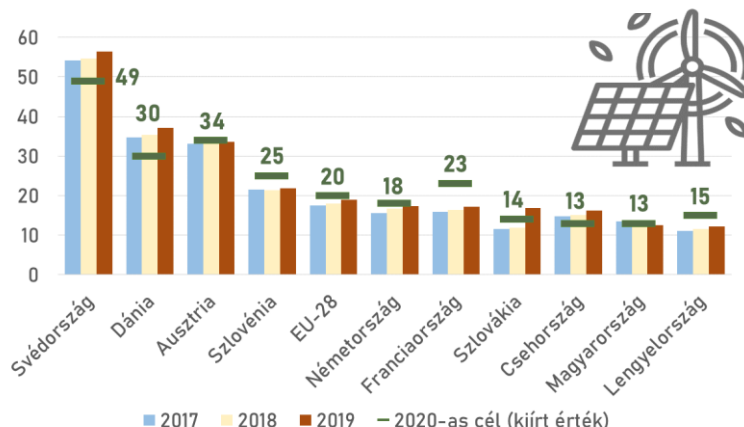
A zöld megállapodás szellemében létrejött éghajlat-politikai célterv ([COM\(2020\) 562 final](#)) szerint 2030-ra az uniós megújuló energia-felhasználás várhatóan eléri a bruttó végső fogyasztás 38–40 százalékát. A megújuló forrásokból előállított villamosenergia-termelés részaránya pedig a jelenlegi 32 százalékról legalább a kétszeresére növekszik, és eléri vagy meghaladja a 65 százalékot a tervek szerint. A célterv a közlekedési ágazatban az elektromos járművek, a fejlett bioüzemanyagok, valamint az egyéb megújuló és alacsony kibocsátású üzemanyagok továbbfejlesztésével és elterjedésével is számol, melynek révén a megújuló energia részaránya 2030-ra mintegy 24 százalékra emelkedhetne ebben a szektorban.

Eredmények, értékek

Az energiaunió és az éghajlat-politika irányításáról szóló [2018/1999/EU](#) rendelettel összhangban a tagállamoknak tízéves időszakra szóló nemzeti energia- és klímatervet (NEKT) kell benyújtaniuk. Az első NEKT-ek a 2021–2030-as időszakra szólnak, amelyekben a tagállamoknak különös figyelmet kellett fordítaniuk többek között a megújuló energia, az energiahatékonyság és a

villamosenergia-hálózatok összeköttetése tekintetében 2030-ig meghatározott célokra ([2018/1999/EU](#)).

1. ábra: Megújuló energiaforrásokból származó energia aránya egyes országokban (százalék)

Forrás: [Infoszolg/ Eurostat, 2018/2001/EU irányelv](#)

A NEKT-ek értékelése ([COM\(2020\) 564 final](#)) szerint a folyamatban lévő és a tervezett intézkedések alapján 2030-ra a megújuló energia részaránya uniós szinten elérheti a 33,1–33,7 százalékot, meghaladva ezzel a 2030-ra kitűzött legalább 32 százalékos célt.

A megújuló energia-felhasználás fő forrása az EU-ban a bioenergia, melynek aránya 2018-ban megközelítőleg 60 százalék volt.

A megújuló energia abszolút fogyasztásához legnagyobb mértékben a fűtési és hűtési ágazat járul hozzá, amely 2018-ban összesen 102,9 Mtoe (millió tonna olajegyenérték) volt. Szorosan követte ezt a megújuló villamos energia (90,3 Mtoe), illetve a közlekedés (25,1 Mtoe) fogyasztása.

A villamosenergia-ágazatban a számok alapján érezhető szemléletváltozás zajlik a megújuló energiaforrások irányába, mert a halmozott napenergia- és szélenergia-kapacitás 110 GW-ról 261 GW-ra nőtt 2010 és 2018 között az Európai Unióban. Ehhez a napenergiából és a szélenergiából származó villamos energia költségének csökkenése (2009 és 2018 között közel 75, illetve 50 százalék, piactól függően) és a támogatási rendszerek versenyeztetése járult hozzá ([COM\(2020\) 952 final](#)).

A koronavírus válság hatása

2020 májusában a Nemzetközi Energiaügynökség (International Energy Agency, [IEA](#)) [elemzést](#) tett közzé, melyben többek között a **koronavírus járvány hatását vizsgálta a megújuló energia 2020–2021-es fejlesztésére**. A korai jelentés megmutatta, hogy a COVID-19 válság hatással van a megújuló energia terjedésének növekedésére, de nem állítja meg azt.

A megújuló piacok, különösen a villamosenergia termelő technológiák, már bizonyították rugalmasságukat a válságban. A megújuló energia ipar gyorsan alkalmazkodott a kihívásokhoz. 2020 első félévében az ellátási lánc megszakadása és a kiépítések késedelme lassította a megújuló energia projektek előrehaladását. Május közepétől a kiépítés és a gyártási aktivitás azonban újra megemelkedett, a logisztikai nehézségek pedig a határokon történő korlátozások enyhítésével oldódtak meg, így a **megújuló energia kapacitás bővülésben közel 10 százalékos emelkedés várható 2021-ben**.

Előrejelzések szerint a kapacitás bővítések az Európai Unióban **megugranak 2021-ben**. A növekedést a 2030-as megújuló energia célkitűzésnek megfelelő tagállami politikák, a franciaországi és németországi korábbi aukciók kedvező eredménye a közüzemi nap- és szélenergia projektekre, valamint az EU finanszírozási eszközei is támogatják ([IEA 2020](#)).

2. ábra: Megújuló energia kapacitásbővítés adott évben az Európai Unióban (gigawatt, GW)

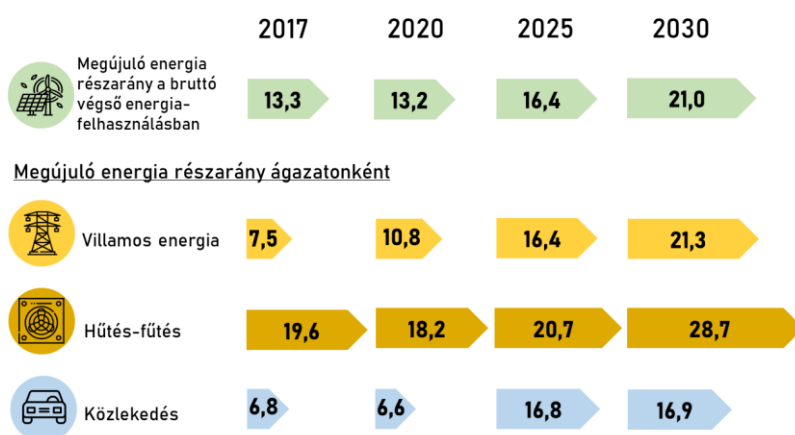
Forrás: [Infoszolg/IEA 2020](#)

MAGYARORSZÁG

Célkitűzések

A klímavédelemről szóló [2020. évi XLIV. törvény](#) szerint Magyarország a bruttó végső energiafogyasztásban **legalább 21 százalékos megújuló energiaforrás részarány elérését tervezi 2030-ig**. Az ezen belüli, ágazatonkénti tervezett részarányokat a 3. ábra szemlélteti.

3. ábra: A megújuló energia tervezett részaránya Magyarországon (százalék)

Forrás: [Infoszolg/ITM 2020](#)

METÁR-tender

A megújuló energiaforrások felhasználásával történő villamosenergia-termelés támogatását célzó **első METÁR-tendert** (Megújuló Támogatási Rendszer) **2019 szeptemberében** hirdette meg a Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal ([MEKH](#)).

Erre a tenderre két és félszeres volt a túljelentkezés, majd **72 nyertes pályázat** született. A nyertes pályázók átlagos ajánlati ára 24,81 Ft/kWh (kis kategória), illetve 21,69 Ft/kWh (nagy kategória) lett ([MEKH 2021](#)). A tender eredményeként **93 ezer háztartás tudja majd fedezni teljes villamosenergia-igényét**, és az ország **75 ezer tonna szén-dioxid kibocsátását kerüli el** ([MEKH 2020](#)). Az első tender nyertes pályázói 15 éven át 229 millió forint támogatásban részesülhetnek összesen, az újonnan megtermelt 193 GW/év villamosenergia-mennyiség után ([MEKH 2021](#)).

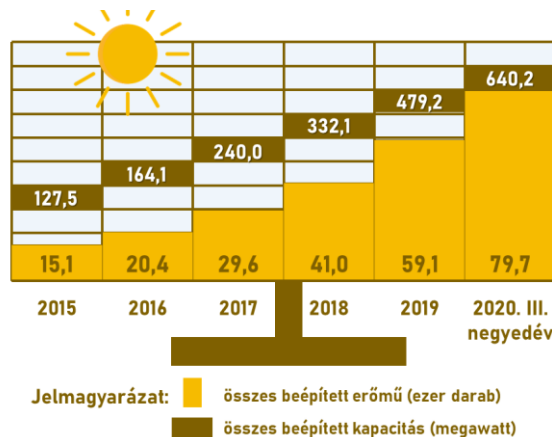
A következő tendert 2020 júliusában írták ki, amelyre öt és félszeres volt a túljelentkezés. A pályázók többsége napelemes erőmű építésére pályázott, de érkezett pályázat geotermikus és hulladéklerakóból származó gáz hasznosító erőműre is. A második METÁR-tenderen a legalacsonyabb ajánlati ár 16,18 Ft/kWh, a legmagasabb 26,65 Ft/kWh, az igényelt mennyiséggel súlyozott ajánlati átlagár pedig 20,66 Ft/kWh volt ([MEKH 2021](#)).

A tervek szerint 2022 augusztusáig négy új METÁR-tender lesz, alkalmanként 300–500 GWh közötti megújuló energiamennyiség támogatására.

A 2020 januárjában megjelent új Nemzeti Energiastratégia célkitűzése, hogy 2030-ra legalább 200 ezer háztartás rendelkezzen

átlagosan 4 kW teljesítményű, tetőre szerelt napelemmel ([Kaderják 2020](#)).

4. ábra: Háztartási méretű kiserőművek (HMKE) száma és teljesítménye

Forrás: [Infoszolg/MEKH 2020](#)

Források:

- A járvány ellenére folytatódik a háztartási méretű naperőművek terjedése. [MEKH](#), 2020. december 18.
- A megújuló energia terén elért eredményekről szóló jelentés ([COM\(2020\) 952 final](#)). Európai Bizottság, 2020. 10. 14.
- A nemzeti energia- és klímatervek uniós szintű értékelése ([COM\(2020\) 564 final](#)). Európai Bizottság, 2020. 09. 17.
- Az EU 2030-ra vonatkozó éghajlatvédelmi törekvésének fokozása ([COM\(2020\) 562 final](#)). Európai Bizottság, 2020. 09. 17.
- Az európai zöld megállapodás ([COM\(2019\) 640 final](#)). Európai Bizottság, 2019. 12. 11.
- Eredményes volt a 2020-ban kiírt METÁR-pályázati eljárás. [MEKH](#), 2021. január 26.
- Indul az újabb METÁR-tender. [MEKH](#), 2020. augusztus 11.
- Kaderják Péter: A villamosenergia-tárolás szerepe a jövő energiaellátásában. [ETE Energiatárolási Konferencia](#), 2020. november 25.
- Megújuló energia. [EUR-Lex](#). 2019. 03. 28.
- Megújuló energia. Ismertető az Európai Unióról. [Európai Parlament](#), 2020. 11.
- Nemzeti Energia- és Klímaterv. [Innovációs és Technológiai Minisztérium](#), 2020.
- Renewables 2020. [International Energy Agency](#), 2020. november
- Tóth Tamás, Kulin Ferenc: A megújuló energia részarányának modellezése 2020-as kitekintéssel. [Közgazdasági Szemle](#), 2019. október